

3. Лернер І. Дидактична система методів навчання / І. Лернер. – М.: Знання, 1976. – 64 с.

4. Сухомлинська О. Художня спадщина В.Сухомлинського в культурологічному вимірі / О. Сухомлинська // Рідна школа. – 2007. – № 1. – С. 3-7.

О.В. ОКСЕНОК. ФОРМИРОВАНИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНО-ЦЕННОСТНОГО ОТНОШЕНИЯ К МИРУ И ОПЫТУ ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕНИКОВ В КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОМ ИЗМЕРЕНИИ НАРОДНОГО МАСТЕРА УКРАИНЫ Л.И. ЛЫСЮК

Резюме. В статье рассматриваются аспекты формирования эмоционально-ценностного отношения к миру и опыта творческой деятельности учеников народным мастером Украины Л. И. Лысюк.

Ключевые слова: принцип культуросоответственности, эмоционально-ценностное отношение к миру, опыт творческой деятельности учеников.

O.V. OKSENYUK. FORMATION OF THE EMOTIONAL-AXIOLOGICAL ATTITUDE TO THE WORLD AND THE EXPERIENCE OF A CREATIVE PUPILS' ACTIVITY IN A CULTUROLOGICAL OBSERVATION BY UKRAINIAN FOLK MASTER L.I. YSIUK

The summary. The aspects of the formation of the emotional-axiological attitude to the world and the experience of a creative pupils' activity in a culturological observation by Ukrainian Folk Master L.I. Lysiuk.

Key words: a principle of cultural conformity, emotional-axiological attitude to the world, the experience of a creative pupils' activity.

Одержано редакцією 13.07.2014 р.

УДК: [373. 5. 016: 811. 111 (07)]: 159. 925

Н.С. АНТОНЕНКО

**ТЕОРІЯ МНОЖИННОГО ІНТЕЛЕКТУ Г. ГАРДНЕРА
ЯК ЗАСІБ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ**

Резюме. У статті розкрито шляхи застосування у середній школі теорії множинного інтелекту американського психолога Г. Гарднера як однієї з новаторських теорій пізнання.

Ключові слова: інтелектуальні здібності, множинний інтелект, тип інтелекту, інноваційна технологія.

Постановка проблеми. Одним із завдань, поставлених перед учителем іноземної мови Державним стандартом освітньої галузі «Мови і літератури» в основній школі, є «формування гуманістичного світогляду, духовного світу людини, її моральних та естетичних цінностей, особистісних рис громадянина України, який сприймає і поділяє національні та загальнолюдські цінності, відчуває свою приналежність до європейської спільноти.» [2]. Саме вчитель має створити умови для розвитку і самореалізації кожної особистості, для виховання покоління, що здатне навчатися впродовж життя, створювати і розвивати цінності громадянського суспільства.

Пріоритетом у сучасній освіті має бути особистісно зорієнтоване навчання, яке працює зі свідомістю людини та процесами її індивідуально-особистісного розвитку. Завдання школи – підготувати компетентну людину, яка не тільки володіє необхідними знаннями та здібностями, а й здатна застосовувати їх у навчанні та житті. Сприятиме цьому посилення особистісної спрямованості навчального процесу. Таким чином, розуміння особистості, способу її навчання та розвитку мають беззаперечно важливе значення. У Державному стандарті зазначається, що «особистісно-орієнтований підхід здійснюється через варіативність методик організації навчання залежно від пізнавальних здібностей» [2].

Саме тому застосування на практиці теорії множинного інтелекту Г. Гарднера є актуальним саме зараз.

Аналіз останніх досліджень. Питання дослідження пізнавальних здібностей вивчали Л.Ю. Куліш, К.Д. Ушинський, М.М. Шардаков, Л.Л. Веккер, О.В. Скрипченко, І.М. Румянцева, Б.Г. Ананьєв. Розв'язання проблеми запропоновано у роботах Г. Гарднера, Т. Армстронга, Б. Кемпбела та ін.

Метою статті є актуалізація можливостей диференціації іншомовної освіти на основі теорії множинного інтелекту.

Виклад основного матеріалу. Метою кожного вчителя англійської мови у загальній школі є досягнення його учнями вільного та досконалого рівня володіння іноземною мовою. Але проблема в тому, що ми навчаємо дітей з різними розумовими здібностями. Очевидним є те, що один і той же учень добре навчається з математики, але вивчення мов дається йому нелегко, інший учень знається на мовах, але зовсім не цікавиться біологією та хімією. Протягом років наша система освіти була спрямована на те, щоб навчати всіх однаково. Звичайно, застосовувався й диференційований підхід, але лише у вигляді додаткових завдань більшого чи меншого рівня складності. Закріплюється поняття «нездібний учень» та впевненість, що «діти різні, і це заважає навчанню». Що протиставляє такому підходу гуманістична педагогіка? Вона закликає вчителя шукати різні шляхи досягнення мети для різних дітей.

Теорія множинного інтелекту Говарда Гарднера (The theory of multiple intelligences) пропонує прості та прийнятні методи вивчення та пояснення способу навчання і розвитку особистості. Вперше теорія була опублікована в 1983 році, проте швидко стала класичною моделлю, що сприяє розумінню багатьох аспектів інтелекту людини, стилю її навчання та поведінки. Згідно цієї теорії кожен учень має свій особистий комплексний тип інтелекту, а відповідно й власні способи розуміння та засвоєння матеріалу. Таким чином, є

помилковим пояснювати «всім однаково», тим самим орієнтуючись тільки на один тип інтелекту, в той час як Г. Гарднер виділяє дев'ять типів осмислення: вербально-лінгвістичне (Verbal / Linguistic Intelligence), логіко-математичне (Logical / Mathematical Intelligence), візуально-просторове (Visual / Spatial Intelligence), тілесно-кінестетичне (Bodily / Kinesthetic Intelligence), музичне (Musical / Rhythmic Intelligence), міжособистісне (Interpersonal Intelligence), внутрішньоособистісне (Intrapersonal Intelligence), натуралістичне (Naturalist Intelligence), екзистенціальне (Existential Intelligence) [5]. Кожен із цих типів інтелекту має свою структуру, функції, форми існування, а отже, є особливим потенціалом для розвитку. Гарднер наголошував, що різні типи інтелекту рідко працюють незалежно. Вони використовуються одночасно і доповнюють одні одного по мірі того, як люди розвивають власні здібності або вирішують проблеми [5].

Класична школа завжди приділяла багато уваги першим двом стилям навчання, тоді як діти з багатими фізичними реакціями та інші вимушені були навчатися невідповідним для них способом засвоєння інформації. Завдання учителя полягає в тому, щоб надати однакові можливості учням із різними стилями сприйняття інформації. Добре відомо, що саме недоліки сприйняття часто є причинами шкільної неуспішності.

Використовуючи опис дев'яти типів інтелектуальних здібностей, учителю потрібно визначити індивідуальний профіль здібностей учня, не забуваючи при цьому, що кожна дитина володіє всіма типами здібностей, однак розвинуті вони різною мірою. Помилковим є визначення одного домінуючого типу і побудова навчальної роботи на його основі. «Образно кажучи, кожна людина має свою ... „зірку здібностей” з різними кутами, або ... „квітку здібностей” із різними пелюстками. Здібності людини можна також уявити як коштовний ... діамант, поверхні якого блищать неоднаково» [3].

Наступним етапом є розробка завдань для учнів з різними типами інтелекту в межах одного навчального матеріалу. Вчитель повинен дати собі відповідь на наступні питання:

1. Як я можу переконати учня виражати свої думки, почуття і відчуття за допомогою емоційно забарвлених фраз?
2. Як я можу використати числа, обчислення, логіку, класифікації або критичне мислення?
3. Як я можу використати візуальні засоби, наочність, мистецтво або метафори?
4. Як я можу спонукати учня працювати всім тілом, залучити його до практичних занять?
5. Як я можу ввести музику або звуки природи, дати суттєві моменти знань у ритмі або музиці?
6. Як я можу пробудити в учня бажання спільної праці з іншими учнями або з групою товаришів?
7. Як я можу викликати в учня особисті почуття або спогади, дати йому можливість вибору?
8. Як я можу познайомити учня з живими істотами, природними явищами або екосистемами? [3]

Розглядаючи різні види діяльності учнів, необхідно аналізувати їх з точки зору теорії множинного інтелекту. Чимало видів діяльності передбачають використання учнями одночасно декількох розумових здібностей, які описані Г. Гарднером.

Залучаючи учнів до різних видів творчої діяльності, ми даємо можливість виявити і розвинути їхні природні здібності, вибрати профіль майбутньої професійної праці, який повинен відповідати покликанню людини.

Застосування теорії множинного інтелекту у ході навчання іноземної мови ґрунтується на врахуванні різноманіття індивідуальних психологічних відмінностей учнів та створенні відповідних шляхів для їх актуалізації в умовах навчально-пізнавальної діяльності. Беручи за основу той факт, що теорія множинного інтелекту загалом дає точний опис відмінностей у здібностях людей, можна припустити, що деякі учні можуть легше, ніж інші, навчатися завдяки стимулюванню та підкріпленню домінуючих видів їх здібностей.

Сучасний викладач, враховуючи вимоги індивідуалізації і диференціації навчання, повинен уміти працювати одночасно з різними учнями (з різним рівнем знань, різним складом розуму, різним ставленням до навчання), вибудувавши особливу лінію навчання для конкретного учня з урахуванням особливостей його інтелектуальних здібностей.

Серед завдань, які вчитель може запропонувати учням з різними типами інтелекту, можуть бути наступні:

1. Вербально-лінгвістичний – написати історію, есе, вірш, лист; підготувати усну презентацію; взяти інтерв'ю; створити лозунг; підготувати радіовиставу; створити аудіозапис.
2. Логіко-математичний – провести експеримент; розв'язати логічну проблему; проаналізувати дані; зробити обчислення; створити графік.
3. Візуально-просторовий – створити фотоальбом; зробити відеозапис, малюнок; створити комікс; зробити стінну газету.
4. Тілесно-кінестетичний – розіграти сценку; вигадати рольову гру; створити настільну гру; створити модель; зібрати головоломку.
5. Музичний – підібрати музику до слів і навпаки; написати музику або пісню; підібрати фонову музику до презентації; вигадати музичну гру.
6. Міжособистісний – провести огляд чи інтерв'ю; створити план свята; опрацювати новий матеріал у групі; з'ясувати інші точки зору; створити діалог; пояснити матеріал сусіду по парті.
7. Внутрішньоособистісний – вести журнал подій; оцінити свою роботу; підготувати доповідь; висловити свою точку зору.
8. Натуралістичний – прослухати фонову музику у вигляді звуків, створених у світі природи.

Проілюструємо, яким чином можна розвивати різні види інтелекту на прикладі вивчення граматичної теми «Умовний спосіб дієслів» (див. таблицю 1).

Таблиця 1.

Комплекс завдань по темі «Умовний спосіб» з урахуванням типів інтелекту учнів

Вид інтелекту	Завдання
Вербально-лінгвістичний	Заповніть пропуски. Наприклад: If I _____ a police officer, I would _____.
Логіко-математичний	Подивіться на схему та сформулюйте правило. Type I: Present Real Dependent Clause Independent Clause simple present will, can should, may, present continuous might, ought to + present perfect main verb present perfect continuous. modals: can, have to, must should + main verb
Візуально-просторовий	Підготуйте презентацію на тему: «What would I buy if I won one million dollars».
Тілесно-кінестетичний	Рольова гра. Ви у США на канікулах. Обговоріть з товаришем свої плани на завтра. Example: If it rains tomorrow, we can't go to Disney World.
Музичний	Вивчить пісню. Наприклад: If I had a hammer, I'd hammer in the morning, If I had a hammer, I'd hammer at noon. I'd hammer out justice; I'd hammer our warning I'd hammer out love between my brothers and my sisters, all over this world.
Міжособистісний	Опитайте товаришів у групі. Ask "What would you do if you were a teacher / a pilot / a musician?"
Внутрішньообистісний	Напишіть невеликий твір на тему: "If you could change one thing about yourself, what would it be?"

Таким чином, застосування теорії множинного інтелекту дозволить вчителю зробити кожне заняття цікавим та різноманітним, а учням досягти своєї мети за невеликий проміжок часу. Процес навчання перетворюється у захоплююче заняття для учнів і вчителя.

Висновки. Зважаючи на те, що сучасний етап розвитку освітніх тенденцій знаходиться в особистісній площині, пріоритет упровадження інновацій має насамперед стосуватися розвитку та становлення учня як гармонійної, активної, діяльної, цілеспрямованої особистості. Тож перехід від одноманітного, типізованого сьогодення загальної школи до реалізації засад теорії множинного інтелекту, а відповідно й до урізноманітнення видів діяльності під час занять може стати кроком на шляху досягнення ідеалу, до якого прагне система сучасної особистісно зорієнтованої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ворон М. Множинний інтелект: від теорії до практики [Електронний ресурс] / М. Ворон, Ю. Найда. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/1740/>. – Назва з екрану.
2. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.svitovsyt.ua/default.aspx?id=14204>. – Назва з екрану.
3. Зеленчук І. Теорія багатосторонніх розумових здібностей Говарда Гарднера та її використання в ЗНЗ України [Електронний ресурс] / І. Зеленчук. – Режим доступу: <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=621>. – Назва з екрану.
4. Гоголева М.А. Использование теории множественного интеллекта в обучении английскому языку в неязыковом вузе [Электронный ресурс] / М.А. Гоголева. – Режим доступа: <http://tea4er.ru/home/volume5/3533-2014-02-03-16-29-10>. – Назва з екрану.
5. Gardner, H. Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. – New York: Basic Books, 2011. – 440 pp.

Н.Е. АНТОНЕНКО. ТЕОРИЯ МНОЖЕСТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА Г. ГАРДНЕРА КАК СРЕДСТВО ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ ИНОЯЗЫЧНОЙ ПОДГОТОВКИ ШКОЛЬНИКОВ

Резюме. В статье раскрыты пути применения в средней школе теории множественного интеллекта американского психолога Г. Гарднера как одной из новаторских теорий познания.

Ключевые слова: интеллектуальные способности, множественный интеллект, тип интеллекта, инновационная технология.

N.Y. ANTONENKO. H. GARDNER'S THEORY OF MULTIPLE INTELLIGENCE AS A MEANS OF DIFFERENTIATION OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING

The summary. The article deals with the ways of application of H. Gardner's theory of Multiple Intelligences at school as one of the innovative theories of cognition.

Key words: intellectual abilities, multiple intelligences, type of intelligence, innovative technology.

Одержано редакцією 20.06.2014 р